

Datum

2022-05-31

Vår referens

Jeanette Lebedies Nord

Controller

jeanette.lebedies-nord@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om demokratisk styrning av upphandlingsprocessen ASN-2022-1235

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit remiss avseende motion från Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om demokratisk styrning av upphandlingsprocessen.

I motionen beskrivs att upphandlingsprocesserna i Malmö stads nämnder styrs och beslutas av tjänstepersoner samt att politikernas insyn i processerna är begränsad. I motionen föreslås åtgärder för att öka det politiska inflytandet över upphandlingsprocesserna.

Motionärerna yrkar kommunfullmäktige:

1. Att uppdra kommunstyrelsen att ta fram förslag till revideringar av Malmö stads inköppolicy som stärker det politiska ansvaret för upphandlingsprocessen.
2. Att uppdra samtliga nämnder att ta fram förslag på ett tak för kontraktsvärdet för upphandlingar därifrån tjänstemannastyrning upphör och nämnden måste ta direkta beslut om upphandlingen.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen föreslår nämnden avslå motionens båda yrkanden. Förvaltningen menar att upphandlingsprocessen och delegation kopplat till denna fungerar väl i nämnden samt att beslut om förändringar avseende delegationsordningen kan fattas av nämnden själv.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden avslår yrkandet att uppdra kommunstyrelsen att ta fram förslag till revideringar av Malmö stads inköppolicy som stärker det politiska ansvaret för upphandlingsprocessen.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden avslår yrkandet att uppdra samtliga nämnder att ta fram förslag på ett tak för kontraktsvärdet för upphandlingar därifrån tjänstemannastyrning upphör och nämnden måste ta direkta beslut om upphandlingen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse ASN 220621 Motion om demokratisk styrning av upphandlingsproces-

sen

- Förslag till yttrande - ASN 220621 Motion om demokratisk styrning av upphandlingsprocessen
- Motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om demokratisk styrning av upphandlingsprocessen

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2022-06-01

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2022-06-09

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2022-06-21

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit remiss avseende motion från Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om demokratisk styrning av upphandlingsprocessen.

I motionen beskrivs att upphandlingsprocesserna i Malmö stads nämnder styrs och beslutas av tjänstepersoner. Nämndens politiker anses inte ha insyn i upphandlingsprocesser som kan gälla upphandlingar värda tiotals miljoner kronor. Det framhålls att förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden, hälsa- vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden och funktionsstödsnämnden saknar beloppsgränser för när beslut i upphandlingsärenden behöver fattas av nämnden.

Motionärerna noterar att arbetsmarknads- och socialnämnden har fastslagna beloppsgränser i delegationsordningen för när beslut om upphandling kan fattas på tjänstemannanivå, av avdelningschef respektive förvaltningsdirektör. Motionärerna konstaterar att nämnden får behandla ärendet först när kontraktsvärdet på upphandlingen passerar 50 miljoner kronor.

Motionärerna anser att politikerna bör ha ett tydligare ansvar för upphandlingsprocesserna och att det därför bör införas ett tak för när tjänstepersoner inte längre kan fatta beslut om upphandlingar utan beslut från nämnden krävs.

Motionärerna yrkar kommunfullmäktige:

att uppdra kommunstyrelsen att ta fram förslag till revideringar av Malmö stads inköspolicy som stärker det politiska ansvaret för upphandlingsprocessen.

att uppdra samtliga nämnder att ta fram förslag på ett tak för kontraktsvärdet för upphandlingar därifrån tjänstemannastyrning upphör och nämnden måste ta direkta beslut om upphandlingen.

Bakgrund

Malmö stad är en av Sveriges största offentliga köpare av varor, tjänster och entreprenader.

Inköp och upphandling är av stor strategisk betydelse för att nå stadens mål och bidra till en hållbar utveckling. Ansvaret för inköpsverksamheten i Malmö stad ligger hos varje nämnd och

bolag. Arbetsmarknads- och socialnämnden är således en självständig upphandlande myndighet.

Det är därför viktigt att det finns välfungerande processer och riktlinjer för inköp och upphandlingar. Det är en förutsättning för att förvaltningen ska uppnå sina mål och göra inköp som är kostnadseffektiva och av hög kvalitet.

Förvaltningens upphandlingar regleras i första hand av lagen om offentlig upphandling (LOU) (2016:1145). Förvaltningens upphandlingar genomförs även i enlighet med Malmö stads stadsövergripande *Inköpspolicy* som syftar till att säkerställa att nämndernas och bolagens inköp och upphandlingar bidrar till att nå stadens mål. Förvaltningsledningen har därutöver antagit det interna styrdokumentet *Plan för inköp, upphandling och avtalsförvaltning*. Denna plan syftar bland annat till att stödja samordning och enhetlighet i upphandlingsprocesserna inom förvaltningen samt bidra till att förvaltningens inköp genomförs i enlighet med LOU.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens största inköpsområden är tjänster avseende vård-, boende-, och behandlingsinsatser som utgör komplement till förvaltningens egen verksamhet.

För dessa förvaltningsspecifika tjänster saknas kommunövergripande ramavtal. Förvaltningen har därför egna ramavtal och upphandlar även tjänster genom att avropa avtal på Skånes Kommuner. Ramavtal inom individ- och familjeomsorg, vård och omsorg, och handledning har upphandlats och administrerats av Skånes Kommuner sedan 2008.

Upphandlingarna genomförs som ombudsupphandlingar, det vill säga att Skånes Kommuner tecknar ramavtal genom fullmakt från arbetsmarknads- och socialnämnden. Syftet med denna samordning är att öka kostnadseffektiviteten och skapa högre kvalitet på de upphandlade verksamheterna. Kontraktsvärdena för de upphandlingar som genomförs av Skånes kommuner genom fullmakt överstiger i stort sett alltid gränsvärdet för när dessa beslut ska fattas av nämnd.

Senast ett sådant beslut antogs var 2021 (ASN-2021-3484).

Arbetsmarknads- och socialnämndens delegationsordning slår fast tydliga beloppsgränser för när beslut om upphandlingar ska fattas på tjänstemannanivå eller av nämnd. Där klargörs på vilken nivå beslut om att inleda upphandling, avbryta upphandling samt fatta beslut inom ramen för upphandling kan fattas:

- När kontraktsvärdet uppgår till högst 10 miljoner kronor kan beslut fattas av ansvarig avdelningschef.
- När kontraktsvärdet uppgår till högst 25 miljoner kronor kan beslut fattas av förvaltningsdirektören.
- När kontraktsvärdet uppgår till högst 50 miljoner kronor kan beslut fattas av arbetsutskottet.
- När kontraktsvärdet överstiger 50 miljoner ska beslut fattas av nämnden.

Förvaltningens överväganden

I motionens första yrkande föreslås att *kommunstyrelsen uppdras att ta fram förslag till revideringar av Malmö stads inköpspolicy som stärker det politiska ansvaret för upphandlingsprocessen.*

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen konstaterar att det i Malmö stads inköspolicy framgår att nämnderna är självständiga upphandlingsmyndigheter och ansvarar för upphandlingar och inköp inom nämnden. Varje nämnd kan således besluta om eventuella förändringar i exempelvis delegationsordningen. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser därför inga skäl till att inköspolicyn behöver revideras.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen föreslår därför nämnden avslå motionens första yrkande.

I motionens andra yrkande föreslås *att samtliga nämnder uppdras att ta fram förslag på ett tak för kontraktsvärdet för upphandlingar därifrån tjänstemannastyrning upphör och nämnden måste ta direkta beslut om upphandlingen.*

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen framhåller vikten av att det finns tydliga processer och riktlinjer för upphandlingsprocesserna och en noggrant avvägd delegering av ansvar som skapar en god balans mellan politiskt inflytande och effektivitet i processerna.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har till uppgift att fatta ett stort antal beslut. Det vore därför ineffektivt och praktiskt svårgenomförbart om nämnden skulle fatta beslut i samtliga ärenden som faller inom nämndens ansvarsområde. I syfte att avlasta nämnden ges den därför möjlighet att delegera beslut till ett utskott, presidiet, en ledamot eller ersättare eller en anställd som är underställd nämnden.

Nämndens rätt att delegera regleras i lag av bland annat i kommunallagen (2017:725). Vilka beslut som nämnden har delegerat och till vem beskrivs i *delegationsordningen*. Delegationsordningen beslutas av nämnden och revideras två gånger per år. Den senaste revideringen gjordes den 27 januari i år.

I nämndens delegationsordning framgår de beslutade beloppsvärden som reglerar när beslut kan fattas på tjänstemannanivå och när beslut ska fattas av nämnd. De beslutade beloppsvärdena grundar sig på en avvägning mellan effektivitet och politiskt beslutsfattande (demokratisk styrning).

Nämnden har i den nuvarande delegationsordningen gjort en avvägning som avser skapa en rimlig balans mellan dessa värden. Om beloppsgränserna skulle sänkas så skulle det leda till en ökad administrativ börda för nämndens förtroendevalda. Det skulle även bidra till en tröghet vid upphandlingar.

Det kan noteras att samtliga upphandlingar som genomförts 2019-2022 och som berört nämndens huvudverksamhet (insatser för vård och/eller boende) har överstigit beloppsgränsen 25 - 50 miljoner kronor. I dessa ärenden fattas således beslut av arbetsutskottet alternativt nämnd. Vidare får nämnden information om samtliga delegerade upphandlingsbeslut. Nämnden kan även dra tillbaka delegationen i ärenden där den bedömer att så är nödvändigt.

Det är emellertid viktigt att notera att politiskt inflytande i upphandlingar endast kan ske i enskilda delar av upphandlingsprocessen. Det sker när nämnden beslutar om att inleda en upphandling samt när nämnden godkänner förfrågningsunderlaget. I den vidare processen måste la-

gen om offentlig upphandling följas när det gäller vilka anbud som ska antas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen föreslår nämnden avslå motionens andra yrkande med hänvisning till att upphandlingsprocessen och delegation kopplat till denna fungerar väl i nämnden samt att beslut om förändringar avseende delegationsordningen kan fattas av nämnden själv.

Jämställdhetsperspektiv

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har i bedömningen av ärendet beaktat jämställdhetsperspektivet och bedömer att motionens förslag inte skulle få några konsekvenser i detta avseende.

Barnperspektiv

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har i bedömningen av ärendet beaktat barnperspektivet och bedömer att motionens förslag inte skulle få några konsekvenser i detta avseende.

Ekonomiska konsekvenser

Det är svårt för förvaltningen att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av förslagen i motionen. Med avseende på det andra yrkandet framhåller arbetsmarknads- och socialförvaltningen att delegationsordningen är framtagen i syfte att skapa en god balans mellan politiskt inflytande och en effektiv upphandlingsprocess.

Förvaltningen bedömer att en sänkning av beloppsgränserna skulle leda till en ökad administrativ börda för nämndens förtroendevalda samt bidra till en minskad effektivitet vid upphandlingar. Förvaltningen bedömer att den nuvarande ordningen ger respektive nämnd förutsättningar att genomföra kostnadseffektiva upphandlingsprocesser och att det således inte föreligger ekonomiska skäl för förslaget i fråga.

Avslutningsvis föreslår arbetsmarknads- och socialförvaltningen nämnden avslå motionens båda yrkanden med hänvisning till ovan redogjorda bedömningar.

Ansvariga

Ekonomichef Luisa Hansson